

Jak (ne)využívají české školy grantových nabídek O grantech se nejčastěji dozívádají školy z internetu

Alena Kazdová

Národní informační středisko pro poradenství, které je součástí Národního vzdělávacího fondu (NVF) a členem celoevropské sítě Euroguidance, iniciovalo vznik studie, která se zaměřila na zmapování české a zahraniční grantové nabídky dostupné českým školám. Smyslem výzkumného projektu bylo zkoumání dosavadních zkušeností českých škol s účastí v grantové soutěži. Výsledkem průzkumu, který probíhal v letech 2001-2002 a který realizoval na zadání NVF Ústav pedagogických věd Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně je publikace Grantové nabídky a české školy.

Publikace vznikla jako týmové dílo pracovníků Ústavu pedagogických věd Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně pod vedením doc. PhDr. Milana Pola, Csc. a doc. PhDr. Milady Rabušicové. Publikace byla vydaná začátkem roku 2003 Národním vzdělávacím fondem a v ní zpracované téma využívání grantů v rezortu školství patří k činům doslova průkopnickým. Její hodnota spočívá jak v konkrétních statistických výstupech, které během výzkumného projektu v letech 2001-2002 zjistil autorský tým z Ústavu pedagogických věd Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, tak v závěrečných doporučeních pro poskytovatele a uživatele grantových nabídek. Cenné na závěrečných doporučeních je, že se autoři formulují principy, jakými by se školy, které mají zájem o získání finančních prostředků z grantů, měly řídit, aby v grantové soutěži obstály, popřípadě, aby byly schopné si grantové nabídky vyhledat a zpracovávat.

Konference o grantech pro školy

Zároveň publikace shrnuje současný stav zájmu vedení škol o využívání grantových nabídek, a to jak českých, tak zahraničních. Význam publikace navíc tkví i v tom, že vychází velmi aktuálně, totiž v období přípravy naší země, tedy i rezortu školství, na vstup do EU, a podtrhuje tak široké možnosti, které získávání grantů může pro rozvoj každé školy znamenat. Nyní jde totiž o to naučit se s granty pracovat a umět se o ně ucházet a být připraveni na dobu, kdy už snad jako členové EU budeme moci čerpat na konkrétní projekty finanční zdroje z evropských strukturálních fondů. V případě vzdělávání konkrétně z Evropského sociálního fondu.

Výsledky průzkumu i poznatky formulované v publikaci byly vedoucími badatelského týmu Milanem Polem a Miladou Rabušicovou veřejně prezentovány 19. března 2003 na celostátní konferenci České školy a grantové nabídky, kterou v Praze organizoval Národní vzdělávací fond. Značná účast pracovníků různých typů škol, pedagogických poraden a center, úřadů práce a veřejné správy potvrdila, že informací na téma granty není zatím moc a přitom zájem o problémy, jak a se dozívádát o grantech, jak postupovat při jejich zpracovávání a jak v soutěži o ně obstát, je veliký. Diskuse ve speciálních sekcích věnovaných grantovým nabídkám ve středních a vyšších odborných školách a grantovým příležitostem pro vysoké školy také prokázala, a že právě otevřené debaty a výměny zkušeností mezi těmi, co už s granty pracují a těmi, kteří nevědí, jak na to, může být jednou z cest, jak motivovat školy k tomu, aby se grantovými nabídkami vážněji ve svých rozvojových plánech zabývaly.

K čemu jsou granty?

Samozřejmě, že základní otázkou průzkumu, která v publikaci zaznívá, je: k čemu mohou školy grantů využívat, proč by se měly do grantové soutěže vlastně zapojovat. Průzkum totiž ukázal, že mnohé školy v této otázce ještě jasno nemají a že granty se často snaží získávat hlavně školy, které vědí, jak získané prostředky pro zvýšení kvality studia využívat. Výzkum i zmíněná publikace jsou proto velmi užitečnou součástí osvěty při vedení škol všech stupňů, motivem, aby se začaly kromě všedních starostí zajímat i o tyto záležitosti. Pokud už školy vědí, k čemu jim granty mohou v jejich aktivitách pomoci, zajímá je další otázka-jak se připravit, aby v soutěži o granty uspěly nebo jaké granty vůbec si vybírat.

Jak zdůraznili autoři publikace průzkum probíhal v době, kdy se české školy těší poměrně značné autonomii a mají relativně dostatek prostoru pro svůj vlastní rozvoj. Současně jsou ale i nuceny se zabývat problémy, kde hledat finanční a další zdroje mimo běžný rozpočet. A právě grantové nabídky mohou být jednou z takových šancí. A to platí pro školy střední, vyšší odborné i vysoké.

Pochopitelně, že ale musí počítat s tím, že přípravě na grantovou soutěž i na zpracování grantů budou muset věnovat volný čas, materiální, finanční i lidské kapacity.

Jak probíhal průzkum?

Průzkum měl dvě fáze. Nejprve si realizátoři projektu sestavili kompletní přehled o grantových nabídkách, které jsou u nás nabízeny různými nadacemi či agenturami a které mohou být využívány jako zdroje pro rozvoj všech typů škol v ČR. Podle určených kritérií pak hodnotili náročnost a dostupnost grantové nabídky školám. Zejména zkoumali základní informace o grantu, nároky vzhledem k financím projektu, výstupy z možného projektu a významnou zkoumanou částí byla i komunikace školy s donátorem. Jak uvedl na březnové konferenci České školy a grantové nabídky, doc. PhDr. Milan Pol, autoři identifikovali celkem 309 českých a zahraničních grantových nabídek, které mohly být školami u nás využívány.

Druhá fáze výzkumu zahrnovala vztah škol k existující grantové nabídce. Součástí průzkumu bylo anonymní dotazníkové šetření. Bylo zaměřené na ředitele středních škol, vyšších odborných škol, na fakultách vysokých škol pak na pracovníky odpovědné za vědu, výzkum a rozvoj. Celkem bylo osloveno 600 ředitelů středních škol, 173 ředitelů vyšších odborných škol a 140 vedoucích pracovníků všech veřejných a soukromých vysokých škol. Součástí průzkumu byly také rozhovory s některými vedoucími některých fakult vysokých škol, dále analýzy výročních zpráv škol apod. Cílem bylo charakterizovat chování škol ke grantovým příležitostem. Např. jak se o nich dovídají, proč se účastní, proč naopak nikoliv, jak s granty pracují, co by jim v této práci pomohlo, co jim tuto práci komplikuje apod.

Co průzkum naznačil

Zájem o granty sílí, ale... Výsledky ukázaly, že vedení škol si je vědomé významu získávat prostředky díky grantům, nicméně z řady důvodů se zatím do grantových soutěží příliš nehrne. Dokonce i podle typů škol se objevují diference v přístupu ke grantům. Dá se shrnout, že čím vyšší stupeň školy, tím více se o granty zajímá. Pro vysoké školy je například získávání grantů znakem dobré pověsti školy, povzbuzující je, že ředitelé středních a vyšších odborných si granty taky začínají uvědomovat jako nástroj, jak o škole dát vědět veřejnosti, že je kvalitní.

Další poznatek - Úspěšné školy jsou aktivnější. Průzkum potvrdil, že školy, jejichž zaměstnanci se angažují ve výběrových řízeních o granty, jsou v soutěži celkem úspěšní. Na druhé straně ale existuje i dost početná skupina škol všech stupňů, které se do soutěže o granty nezapojila ještě vůbec.

Velmi podstatným závěrem průzkumu je jistě zmapování některých příčin, proč se školy do grantů neodvažují pouštět. Co tomu podle nich samotných brání?

Důvody uvádějí vedoucí škol nejrůznější – nevěří, že by soutěž vyhráli nebo si myslí, že by to kapacitně ve škole nezvládli. Zajímavé je, že ale takřka neuvádějí jako důvod např. nedostatek financí. Důvodem neúčasti v soutěži bývá i to, že někteří hodnotí granty jako náročné z hlediska vstupních předpokladů, nejasných pravidel přidělování grantů.

Zejména u evropských projektů často uváděli respondenti, že jsou velmi formálně náročné, ale na druhé straně se podle nich v těchto projektech lépe komunikuje s donátory.

Nejvíce informací o grantech získávají školy prostřednictvím internetu, do určité míry získávají informace také od jednotlivých rezortů. Většina vysokých škol má pro oblast grantů vyčleněny speciality, ovšem na nižších stupních tomu tak není. Většina škol by přivítala v práci s granty nějakou podporu – od institucí rezortních, regionálních či místních nebo přímo od donátorů.

A ještě něco velmi užitečného obsahuje publikace Grantové nabídky a české školy - seznam a adresy konkrétních donátorů s nabídkami, které poskytují.

Více informací na www.nvf.cz/euroguidance.